

**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ Ε. ΜΑΝΤΟΥΛΙΔΗ
ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ - ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ - ΔΗΜΟΤΙΚΟ
ΓΥΜΝΑΣΙΟ - ΛΥΚΕΙΟ**

Επώνυμο: Όνομα:

Πατρώνυμο: Τηλέφωνο:

Δημοτικό Σχολείο:.....

Θέρμη, 10 Μαΐου 2015

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΕΛΛΗΝΙΚΑ**A'. KEIMENO**

Ήταν ένας κακός άνθρωπος, με λαιψό χοντρό και μάτια κοντόθωρα· και τον ελέγαν άρχοντα Σκληρόκαρδο. Ήταν κι ένας άλλος, με πο λεπτά χείλια και πο μαύρη καρδιά· και τον ελέγαν άρχοντα Στενόμυαλο. Κι εζούσαν ο καθένας χωριστά στη χώρα του.

Ο ένας είχε τα πο ψηλά δέντρα και τα πο όμορφα λουλούδια της γης. Χαρούμενα πεύκα κι άλικα τριαντάφυλλα, καρπερές ελιές, και μυρωδάτα γαρίφαλα, χαρά τ' ανθρώπου και μόνο να τα βλέπει. Κι ακόμα —! και να μαστε κει— κάτι Μεγάλα Δέντρα, π' ανθίζαν καραμέλες και σοκολάτες κι ό,τι ζαχαρωτό φανταστείς.

Αλίμονό σου όμως αν άπλωνες το χέρι σου να κόψεις το παραμικρό. Γιατί ο Σκληρόκαρδος είχε κάτι ψηλούς φύλακες, με χίλια μάτια και εκατό χέρια, και το κάθε μάτι άγρυπνο κοιτούσε μην κόψει κανείς τίποτα απ' τα δέντρα, και με τα μακριά τους χέρια σ' αρπάζαν και σ' αμπαροκλείδωναν σπην πο μαύρη φυλακή με τα πο στενά παράθυρα. Κι ούτε το φως ξανάβλεπες, ούτε ξανάκουγες το κελάηδημα των πουλιών. Γιατί τέτοια διαταγή είχε βγάλει ο άρχοντας Σκληρόκαρδος, που καθισμένος στ' ολόχρυσο θρoni του τραγουδούσε δυνατά κάνοντας τάχα τον ευτυχισμένον, κι ας ήταν ο πο δυστυχισμένος σ' όλη τη γης, αφού κανένας άνθρωπος δεν τον αγαπούσε. Μα κι η καρδιά του ήταν πάντα γεμάτη φαρμάκι, απ' τη μεγάλη του ζήλια για τα πλούτη του γείτονά του άρχοντα.

Γιατί ο Στενόμυαλος, αυτός ήταν ο πο πλούσιος άνθρωπος του κόσμου. Γεμάτες οι αποθήκες του χρυσάφια, διαμάντια, ρουμπίνια. Και μόλις έκανες να σκάψεις λίγο το χώμα — οπ! αστράφτανε μπροσ σου όλα τα όμορφα γναλιστερά πετράδια της γης... Κόκκινα, πράσινα, βυσσινιά.

Αλίμονό σου όμως, αν άπλωνες το χέρι να πάρεις το παραμικρό. Γιατί ο Στενόμυαλος είχε κάτι θεόρατους στρατιώτες μ' εκατό μάτια και χίλια χέρια. Και το κάθε χέρι ήτανε ένα σπαθί και — χραπ! σου 'κοβε αμέσως το δικό σου το χεράκι αυτοί είχανε χίλια, βλέπεις, και δεν τους έμελε.

Μα κι ο πλούσιος άρχοντας δε ζούσε ευτυχισμένος. Τι, φώλιαζε πάντα σπην καρδιά του ο φόβος μη χάσει το κίτρινο χρυσάφι. Κι η λαχτάρα όλο να το κάνει πο πολύ, όλο να μαζεύει. Και με το στενό μυαλό του καθόταν και σκεδίαζε πώς ν' αρπάξει τη χώρα του γείτονά του άρχοντα. Με χρήμα ή με στρατό — αυτό δεν τον ένοιαζε.

Έτσι ζούσαν οι δυο κακογείτονες. Κι οι πολλοί άνθρωποι ζούσαν κι αυτοί δυστυχισμένοι. Γιατί οι κακοί άρχοντες δεν τους άφηναν να σκάψουν τη γης, να φυτρώσει στάρι, να ζυμώσουν όμορφο ψωμί να φάνε. Κι ούτε πάλι να κόψουν απ' τα δέντρα.

Κι έτσι μέναν απάνω οι όμορφοι ροδοκόκκινοι καρποί. Κι ύστερα χλώμιασιναν, ζάρωναν και πέθαιναν. γιατί κανείς ποτέ δεν τους χαιρόταν.

Φωτης Κόντογλου «Η μηλιά με τα χρυσά μήλα» (απόσπασμα)

Β'. ΝΟΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ (Να απαντηθούν στην κόλα αναφοράς.)
Με βάση το κείμενο να απαντήσεις στα ερωτήματα:

1. Γιατί ο συγγραφέας έδωσε αυτά τα ονόματα στους άρχοντες του παραμυθιού;
2. Ποια προβλήματα αντιμετώπιζαν οι λαοί των δύο χωρών του παραμυθιού εξαιτίας των αρχόντων τους;

Γ'. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ (Να απαντηθεί στην κόλα αναφοράς.)

Να γράψεις ένα άρθρο για το περιοδικό του σχολείου σου, όπου θα παρουσιάζεις ποια προβλήματα μπορεί να προκαλέσει στη ζωή των ανθρώπων η απληστία. Το κείμενό σου να μην ξεπερνά τις 350 λέξεις.

Δ'. ΛΕΞΙΑΟΓΙΚΕΣ-ΜΟΡΦΟΣΥΝΤΑΚΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ
(Να απαντηθούν σ' αυτό το έντυπο.)

(Μονάδες 30)

1. α) Να συμπληρώσεις τα κενά με τον κατάλληλο ως προς το γένος, την πτώση και τον αριθμό τύπο του επιθέτου που βρίσκεται στην παρένθεση:

- Η κυβέρνηση δέχθηκε από την αντιπολίτευση (δριμύς)
κριτική των (κύριος) διπλωματικών χειρισμών της.
- Σήμερα θα γνωρίσει τον (μέλλων) σύζυγό της.
- Σημειώθηκαν συγκρούσεις μεταξύ αστυνομικών και (αλλόφρων)
..... διαδηλωτών.
- Η μετατροπή του (ευθύς) λόγου σε πλάγιο είναι δύσκολη.
- Συχνά τα (επιεικής) σχόλια είναι αποτελεσματικότερα από τις αυστηρές παρατηρήσεις.
- Οι εργάτες ακολουθούσαν τις υποδείξεις των (εποπτεύων)
..... μηχανικών.

β) Να σχηματίσεις τα μονολεκτικά παραθετικά των παρακάτω επιθέτων στον αντίστοιχο ως προς το γένος, τον αριθμό και την πτώση τύπο μ' αυτόν που δίνεται στο θετικό βαθμό:

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
ελαφριάς		
επιεικών		
μεγάλης		

2. Να ξαναγράψεις τις παρακάτω λέξεις -στο διπλανό κενό- συλλαβισμένες (βάζοντας δηλαδή ενωτικό ανάμεσα στις συλλαβές τους):

ευφημιούμός
απόρριψη
σφυρίχτρα
παραμόρφωση
ενοπλαχνικός

(Μονάδες 2,5)

3. α) Στις παρακάτω φράσεις να συμπληρώσεις τα κενά βάζοντας στη θέση της παύλας ό,τι χρειάζεται κάθε φορά:

- Αχάριστο ευεργετείς, σε νεκρό δαν.....ζεις.
- Ήταν πολ..... περισσότερα τα κέρδη, όταν μελετήσαμε τα πορ..... σματα της έρευνας.
- Στο γυμνάσιο θα διδαχθούμε το πυθαγόρ.....ο θεώρημα.
- Πετυχαίνεις τον στόχο σου καταβάλ..... προσπάθειες και διαθέτοντας υπομονή και επιμονή.
- Δεν πρόκειται να καθυστερήσω, απλ..... μια υπογραφή θα βάλω.

(Μονάδες 4)

β) Από τα ρήματα που δίνονται παρακάτω να σχηματίσεις και να γράψεις τον τόπο που σημειώνεται μέσα στην αγκύλη:

- παραδίνομαι [ονομ. ενικ. αρσεν. γένους μετοχής παρακειμένου (κλιτής μετοχής)]
- εκρήγνυμαι [β' ενικ. υποτακτικής αορίστου (συνοπτικής υποτακτικής)]
- διακόπτομαι [γ' πληθ. οριστικής παρακειμένου]
- αντιγράφω [β' ενικ. προστακτικής αορίστου (συνοπτικής πρόστακτικής)]
- ψέλνω [β' ενικ. υποτακτικής αορίστου (συνοπτικής υποτακτικής)]
- παρέχομαι [γ' ενικ. οριστικής αορίστου]
- εισάγω [γ' πληθ. οριστικής συνοπτικού μέλλοντα]
- απφισβήτω [β' πληθ. προστακτικής αορίστου (συνοπτικής πρόστακτικής)]

(Μονάδες 4)

4. α) Να γράψεις τι μέρος του λόγου είναι καθεμιά από τις λέξεις που είναι γραμμένες με έντονα γράμματα στο παρακάτω κείμενο:

Τώρα οι άνθρωποι, όχι μόνο δεν τολμούσαν να κόψουν το παραμικρό από τα δέντρα να σκάψουν με την τσάπα τους τη γη, μα και μόνο να πουν ό,τι είχαν στην καρδιά και στο μυαλό τους. Γιατί οι δυο νέοι άρχοντες έχουν κατάσκοπους σ' όλη τη χώρα. Και κιχ να 'κανες, σού 'κοβαν το κεφάλι. Υστερα βγήκε ένας λόγος, που 'λεγε πως η Χρυσή Μήλιά θ' ανθίσει και θα κάνει τα Χρυσά Μήλα σε τρία χρόνια. Και πως όποιος βρεθεί τη βλογγημένη κείνη ώρα κοντά της και κόψει τα Χρυσά Μήλα, αυτός θα εξουσιάζει με το σπαθί του και τις δυο χώρες. Κι ο κόσμος —τότε— θα ζει ευτυχισμένος.

- κιχ
- ύστερα
- πως

- όποιος
- χρυσά

(Μονάδες 2,5)

β) Να συμπληρώσεις τον παρακάτω πίνακα (οι επιθετικοί τόποι να γραφούν στον ενικό του αρσενικού γένους):

Απόλυτο	Τακτικό	Πολλαπλασιαστικό	Αναλογικό	Περιληπτικό
έξι				

(Μονάδες 2)

5. α) Στις ακόλουθες φράσεις να βάλεις τον κατάλληλο τόπο του ονόματος που είναι μέσα στην παρένθεση:

- Η αυτονομία προχώρησε σπν ανάκριση όλων των (ύποπτος)

- Το Σάββατο φάγαμε σε ένα μαγαζί της (οδός Κατούνη) .
στα Λαδάδικα.

- Η δροσιά των ανοιξιάτικων (βράδυ) είναι πολύ ευχάριστη.
- Η δουλειά των (ταμίας) είναι δύσκολη και υπεύθυνη.

(Μονάδες 2)

β) Να μεταφέρεις τις πάρακάτω προτάσεις στον άλλο αριθμό, όπου είναι δυνατό.

- Η συνεχής προπόνηση καταπόνησε τον μα το χεριού μου.
- Να τη διάσημη ηθοποιός που θα βραβευτεί.
- Νομίζω πως αποκρύπτεται κάποια πληροφορία από τον διερμηνέα.
- Η νιότη χαρακτηρίζεται από ελπίδα.

(Μονάδες 2)

6. Να συμπληρώσεις τον παρακάτω πίνακα τοποθετώντας τα συνώνυμα και τα αντώνυμα (αντίθετα) των λέξεων που είναι γραμμένες με έντονα γράμματα στις παρακάτω προτάσεις:

- Έκανα βόλτα στους γνώριμους δρόμους της πόλης μου κι ένιωθα μι θαλπωρή της πατρίδας, που μου είχε λείψει τόσα χρόνια στο εξωτερικό.

- Η συμμετοχή στην εκδήλωση είναι υποχρεωτική.

	Συνώνυμο	Αντώνυμο (αντίθετο)
γνώριμος		
θαλπωρή		
υποχρεωτική		

(Μονάδες 3)

7. α) Να σχηματίσεις σύνθετα με τα παρακάτω ζευγάρια των λέξεων:

- εν + μένω (ουσιαστικό)
- επί + οδύνη (επίθετο)
- κατά + οδός (ουσιαστικό)
- συν + σωρός (ρήμα)
- συν + γράφω (ουσιαστικό)

(Μονάδες 2,5)

- β) Πώς λέγεται με σύνθετη λέξη:

- αυτός που ζει με βάση τη φαντασία, χωρίς επαφή με την πραγματικότητα
.....
- αυτός που κατάγεται από οικογένεια ευγενών ή πλουσίων
.....
- αυτός που έχει την τάση να υποπτεύεται τους πάντες και τα πάντα
.....
- αυτός που είναι πολύ καλός, έτοι ώστε να συγχωρεί αυτούς που τον βλάπτουν και να ευεργετεί αυτούς που έχουν ανάγκη
.....
- αυτός, ιδίως δημοτικός υπάλληλος, που ασχολείται με το σκούπισμα των δρόμων
.....

(Μονάδες 2,5)

8. α) Να αναγνωρίσεις τον συντακτικό ρόλο των λέξεων που είναι γραμμένες με έντονα γράμματα:

Υστερα γέννησε η γυναίκα του Σκληρόκαρδου κι έκανε έναν γιο. Κι έτυχε την ίδια μέρα να γεννήσει κι η γυναίκα του Στενόμυαλου και να κάνει κι αυτή γιο.

Όταν μεγάλωσαν, ο ένας είχε πιο χοντρό λαιμό και πιο άγρια μάτια από τον πατέρα του. Και τον είπαν κι αυτὸν Σκληρόκαρδο. Κι ο άλλος, αυτὸς είχε ακόμα πιο λεπτά χείλη και πιο μαύρη καρδιά. Και τον είπαν άρχοντα Στενόμυαλον... Και μόλις πάτησε τα δεκαεφτά, ο νέος Σκληρόκαρδος βγάζει τον γέρο πατέρα του από το θρόνο, τον κλείνει γερά και σφαλιχτά στην πιο μαύρη φυλακή και γίνεται Άρχοντας αυτὸς. Και την ίδια μέρα, βγάζει κι η μάνα του Στενόμυαλου το ματοβαμμένο χροσό δαχτυλίδι του πατέρα του και του το φορά. Έτσι έγινε κι αυτὸς Άρχοντας.

- η γυναίκα
- γιο
- τον
- Άρχοντας
- του

(Μονάδες 2,5)

β) Να μετατρέψεις τη σύνταξη των παρακάτω προτάσεων:

i) από ενεργητική σε παθητική:

Οι φωνές ξύπνησαν και αναστάτωσαν το μωρό.

.....

ii) από παθητική σε ενεργητική:

Συχνά εκφράζονται στον διευθυντή παράπονα από τους πελάτες για την εξυπηρέτηση.

.....

.....

(Μονάδες 2)

γ) Να μετατρέψεις:

i) τον ευθύ λόγο σε πλάγιο:

Ο υποψήφιος βουλευτής είχε υποσχεθεί: «Έλληνες, αν με ψηφίσετε, θα λύσω όλα τα προβλήματά σας».

.....

.....

ii) τον πλάγιο λόγο σε ευθύ:

Η Χριστίνα εντημέρωσε τον Πέτρο ότι είχε ήδη πάρει τις αποφάσεις της και ότι θα προχωρούσε στις κατάλληλες ενέργειες.

«.....»

.....

(Μονάδες 2)